

12. Про державну службу : Закон України від 17 листоп. 2011 р. № 4050-VI (набирає чинності з 1 січ. 2013 р.). - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4050-17>.
13. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
14. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
15. Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" : Указ Президента України від 27 квіт. 2011 р. № 504. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/13492.html>.
16. Про затвердження плану заходів на період до 2011 року щодо реалізації Концепції формування системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 верес. 2009 р. № 1134-р. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1134-2009-%D1%80>.
17. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 груд. 2009 р. № 1456-р. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1456-2009-%D1%80>.
18. Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 лип. 2009 р. № 900. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/900-2009-%D1%80>.
19. Проект Закону про Концепцію реформи місцевого самоврядування : від 26 груд. 2011 р. № 9646. - Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=42227.
20. Проект Закону про службу в органах місцевого самоврядування : від 11 січ. 2012 р. № 9673 - Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=42274.
21. Рекомендації стосовно служби в органах місцевого самоврядування в Україні : Директорат з питань демократичних інституцій, Страсбург, 20 лип. 2011 р. - Режим доступу : <http://www.csi.org.ua/www/?p=2374>.
22. Сайт Асоціації міст України. - Режим доступу : <http://www.auc.org.ua/bill?page=1>.

УДК (37.091+35.08):374]:005.963

Науменко Р.А.,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник, начальник відділу державного управління та аналізу державної політики ІПДУМС НАДУ

Концептуальні засади модернізації системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних і управлінських кадрів у сфері позашкільної освіти

Стаття присвячена вирішенню актуальних питань державного регулювання кадрового забезпечення позашкільної освіти. Викладено концептуальні положення щодо модернізації системи післядипломної освіти педагогічних і управлінських кадрів органів державного управління освітою та органів місцевого самоврядування для вдосконалення підготовки професіоналів у сфері позашкільної освіти.

Ключові слова: кадрове забезпечення позашкільної освіти, система післядипломної освіти, управлінські кадри, педагогічні кадри, підвищення кваліфікації, модернізація.

Науменко Р.А. Концептуальные основы модернизации системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации педагогических и управленческих кадров в сфере внешкольного образования

Статья посвящена решению актуальных вопросов государственного регулирования кадрового обеспечения внешкольного образования. Излагаются концептуальные положения по модернизации системы последипломного образования педагогических и управленческих кадров органов государственного управления образованием и органов местного самоуправления для совершенствования подготовки профессионалов в сфере внешкольного образования.

Ключевые слова: кадровое обеспечение внешкольного образования, система последипломного образования, управленческие кадры, педагогические кадры, повышение квалификации, модернизация.

Naumenko R.A. The conceptual basis for modernization of the system of education, retraining and advanced training of teaching and administrative staff in the field of extracurricular education

Article is devoted to address the pressing issues of state regulation of staffing extracurricular education. The author presents conceptual provisions for modernizing the system of postgraduate education teachers and administrative staff of the state education department and local governments to improve the training of professionals in the field of extracurricular education.

Key words: staffing-extracurricular education, the system of postgraduate education, administrative staff, teaching staff, advanced training, modernization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Стратегічні завдання державної політики щодо реформування позашкільної освіти в умовах ринкової економіки та інтеграції України у європейський освітній простір потребують розроблення нових підходів до роботи з кадрами та оптимізації організаційних механізмів мережі закладів, що здійснюють професійну підготовку та підвищення кваліфікації як педагогічних кадрів для позашкільної освіти, так і управлінців центральних, регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування і створення чіткої системи взаємодії.

Результати досліджень і моніторингу, що здійснювалися в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогів та управлінців у сфері освіти, зокрема позашкільної, дали змогу виявити такі проблеми: неготовність більшості керівників освіти і педагогів до впровадження інноваційних форм організації навчально-виховного процесу та управління; відсутність у більшості з них стійкої мотивації до безперервної самоосвіти; дискретний характер залучення їх до системи післядипломної освіти і в цьому зв'язку неможливість задоволення потреб у професійному розвитку, недосконалість організаційних умов для вибору змісту підвищення кваліфікації. Особливої уваги потребують питання щодо розробки механізмів підвищення якості управлінської підготовки керівників позашкільною освітою всіх рівнів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які спирається автор. Практичне вирішення поставлених завдань підвищує вимоги до якості підготовки управлінських та педагогічних кадрів для системи позашкільної освіти, подальшого вдосконалення їх професійної компетентності. За дослідженнями вчених (В. Андрущенко, Л. Ващенко, В. Вербицький, Л. Даниленко, О. Єльнікова, Л. Калініна, Л. Карамушка, В. Кремень, В. Олійник, Н. Протасова, М. Романенко, Є. Чернишова та ін.) сучасна післядипломна педагогічна освіта потребує системного реформування, приведення у відповідність з принциповими змінами, що відбуваються в процесі модернізації освіти. Результати досліджень російських і українських вчених А.В. Єгорової [2], І.В. Каліш [3], С.В. Крисюка [4], Т.І. Сущенко [5], А.І. Щетинського [6] показують, що сучасне післядипломна педагогічна освіта педагогів позашкільних навчальних закладів потребує системного реформування, приведення у відповідність з принциповими змінами, що відбуваються в процесі модернізації системи освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, якій присвячується стаття. Проблема кадрового забезпечення позашкільної освіти розглядалася частково і не була предметом спеціального дослідження.

Мета статті - обґрунтування шляхів удосконалення кадрового забезпечення позашкільної освіти в умовах модернізації системи освіти та розвитку демократії в Україні, що передбачає створення системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних і управлінських кадрів усіх рівнів для позашкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Одним з пріоритетних завдань сучасної державної політики у сфері позашкільної освіти є поліпшення якості освітніх послуг, що, передусім, залежить від професійної компетентності педагогічних кадрів. У Законі України "Про позашкільну освіту" акцентується увага на особливій ролі закладів цієї ланки системи освіти як одного з визначальних чинників соціального та професійного самовизначення дітей і молоді [1].

Нові підходи до проектування навчально-виховного простору позашкільного навчального закладу, спрямованого на надання дітям і молоді якісної, практично спрямованої освіти, потребують переосмислення виховної парадигми та оновлення змісту освітньої діяльності і передбачають:

- високий рівень підготовки педагога-професіонала, який здатний вибудувати індивідуальну модель роботи з кожною дитиною, розвинути її індивідуальні здібності й нахили, може оперативним приймати стратегічні рішення з огляду на кон'юнктуру освітніх послуг;

- гнучку систему асортименту освітніх послуг, технологій і процесів їх реалізації з урахуванням вимог суспільства;
- надання молоді якісних освітніх послуг, спрямованих на розвиток життєвих компетентностей та які користуються і будуть користуватися попитом на ринку;
- проектування демократичного управління позашкільним навчальним закладом.

Сучасний стан підготовки педагогічних кадрів у системі позашкільної освіти характеризується збільшенням майже на 5% загальної кількості педагогічних працівників позашкільних установ порівняно з попереднім роком. Разом з тим істотно зменшився відсоток педагогів-чоловіків, що пояснюється передусім низьким рівнем заробітної плати. Поступово зростає відсоток педагогічних працівників, які мають вищу освіту, проте майже на 2% зменшилася кількість молодих педагогів у віці до 30 років. Значно зросла кількість педагогів пенсійного віку, що є наслідком неефективної соціальної політики і оплати праці в галузі освіти. Тенденція до заповнення вакансій за рахунок педагогів пенсійного віку сьогодні є предметом уваги Міністерства освіти і науки України та місцевих органів управління освітою.

З метою виправлення ситуації, що склалася, зусилля уряду спрямовуються переважно на вирішення кадрового питання шляхом поетапного збільшення заробітної плати педагогічних працівників та рівня їх соціального захисту.

За оперативними даними Міністерства освіти і науки України, на 30 червня 2009 р. в Україні 26 педагогічних та класичних університетів здійснювали підготовку фахівців для сфери позашкільної освіти. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2005 р. № 363 "Про затвердження змін до Переліку напрямів спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями", в розділ "Соціальні науки" додано напрям підготовки 04404 "Реабілітаційна освіта" за спеціальністю "соціальна реабілітація" освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр" і "спеціаліст" [7]. Для підвищення рівня професійної майстерності майбутніх педагогів позашкільних закладів у ВНЗ вводяться нові дисципліни практичної спрямованості. У рамках державних стандартів вищої освіти відкриваються нові спеціальності і вводяться спеціалізації, такі як соціальна педагогіка, практична психологія та ін. Це, безумовно, є важливим кроком у підготовці висококваліфікованих кадрів для сфери позашкільної освіти, і на сучасному етапі виконує передусім соціально-адаптаційну та реабілітаційну функції та вирішує одне з пріоритетних виховних завдань - соціалізація дітей та молоді.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану заходів щодо розвитку загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти на період до 2012 року" від 5 жовтня 2009 р. № 1622-р, рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 27 листопада 2008 р., протокол № 14/3-3 та відповідно до наказу МОН України № 1/9-351 від 19 травня 1010 р. "Про підготовку фахівців з вищою освітою за спеціальністю "позашкільна освіта" [8] в Інституті гуманітарно-технічної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова розпочато підготовку фахівців з вищою освітою за спеціалізацією "позашкільна освіта".

У 2010 р. прийом на навчання здійснюється за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, галуззю знань 0101 "Педагогічна освіта", напрямом підготовки 6.010103 "Технологічна освіта" та спеціалізацією "Позашкільна освіта". Підготовка фахівців здійснюється за денною та заочною формами навчання за кошти державного бюджету, пільгових довгострокових кредитів та кошти юридичних і фізичних осіб.

Виходячи з існуючих освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти підготовку педагогів для системи позашкільної освіти слід проводити на рівні магістра. Закон України "Про вищу освіту" визначає, що "магістр" - це освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності" [9].

Зважаючи на зміни пріоритетів в освіті, при підготовці фахівця, магістра до професійної діяльності акценти необхідно ставити не на отриманні декларативних знань, які стають все більше доступними учням від телекомунікаційних інформацій, а технологічних знань передусім інноваційного характеру, спрямованих на розвиток системного мислення. У наш час формування системного мислення є найважливішим завданням вищих навчальних закладів [10, с. 18]. Тільки такий підхід дасть змогу особистості самовдосконалюватися, розвивати свої здібності

та мати бажання задовольняти особисті потреби, а також законні бажання та потреби інших [11]. Саме з позицій демократії необхідно розглядати підготовку фахівців для системи позашкільної освіти, оскільки специфіка позашкільної освіти як соціального інституту вимагає від педагога системного вивчення дитини у форматі її просування в межах обраної індивідуальної освітньої програми.

Разом з тим у практичній підготовці майбутніх педагогів позашкільних навчальних закладів існує низка проблем. Це, насамперед, проблеми, пов'язані з організацією та проведенням науково-дослідної роботи в Малій академії наук і наукових товариствах позашкільних закладів; оволодіння методиками та інноваційними технологіями роботи з обдарованою молоддю, дітьми з особливими потребами, методиками проектування особистості, діагностичними методиками інтелектуального розвитку дітей. Існує також не менш складна проблема кадрового забезпечення системи позашкільної освіти компетентними молодими фахівцями: їх поповнення, стимулювання та підготовки до вирішення сучасних завдань на високому професійному рівні. Матеріальні умови роботи в системі позашкільної освіти не даю змоги повною мірою залучати молоді кадри як керівників позашкільних навчальних закладів, так і педагогів, здатних займатися найбільш популярними серед дітей та молоді видами творчої діяльності

Епоха інноваційного освітнього розвитку підвищує вимоги не тільки до якості підготовки майбутнього педагога-новачка, а й до подальшого вдосконалення його професійної майстерності протягом усього періоду роботи в позашкільному навчальному закладі. Виконання цього завдання покладається на систему післядипломної освіти, яка охоплює підготовкою та перепідготовкою всі категорії педагогічних працівників, у тому числі і позашкільних закладів.

Згідно із сучасними потребами збільшується і кількість видів та форм післядипломної освіти. Паралельно з традиційними курсами, що діють у всіх інститутах післядипломної освіти, введено такі форми, як: перепідготовка (оволодіння іншою спеціальністю на основі отриманого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня), стажування (набуття слухачами досвіду виконання завдань певної спеціальності) та спеціалізація (набуття слухачами вмінь виконувати завдання, що мають свої особливості в межах спеціальності).

Аналіз і моніторинг післядипломної педагогічної освіти дали змогу визначити такі проблеми:

- консерватизм деяких педагогів відносно впровадження інноваційних форм організації навчально-виховного процесу;
- відсутність у більшості з них стійкої мотивації до безперервного самоосвіти;
- недостатність умов (передусім організаційних) для вибору змісту підвищення кваліфікації;
- дискретний характер їх залучення до системи післядипломної педагогічної освіти.

Тому проектом Концепції модернізації системи післядипломної освіти педагогічних і управлінських кадрів органів державного управління освітою та органів місцевого самоврядування для удосконалення підготовки професіоналів у сфері позашкільної освіти поставлено такі завдання:

- створити оптимальні умови для реалізації одного з основних принципів післядипломної освіти - неперервності освіти, самоосвіти протягом усього життя;
- розробити систему мотивації управлінських та педагогічних працівників до самостійного вибору форм і змісту підвищення кваліфікації впродовж усього міжтестатійного періоду;
- урізноманітнити умови для створення індивідуальних освітніх траєкторій педагогічних працівників та управлінців відповідно до їх фахових пріоритетів і рівня професійної підготовки через запровадження системи спецкурсів;
- розробити спецкурси з питань позашкільної освіти для системи післядипломної освіти управлінців усіх категорій та оновити навчальні програми курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- експериментально перевірити ефективність системи безперервного підвищення кваліфікації педагогічних працівників та управлінців у сфері позашкільної освіти.

З огляду на вищезазначене перед сучасною системою післядипломної освіти постає необхідність розробки та експериментальної апробації нових форм взаємодії управлінців у сфері позашкільної освіти з педагогічними працівниками - такої взаємодії, що відбувається не один раз на 5 років, а триває безперервно і ґрунтується на усвідомленні значущості процесу самостійного і цілеспрямованого здобуття сучасної інформації педагогічного призначення. Це є визначальною умовою професійного зростання як управлінців, так і педагогічних працівників в

умовах інформаційного суспільства, адже саме самоосвіта дає змогу значно ефективніше сприймати, засвоювати суму знань, найнеобхідніших для творчого виконання службових обов'язків.

У зв'язку з актуальністю модернізації форм післядипломної педагогічної освіти та переходом до безперервної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників Центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук (НАПН) України розроблено Програмно-цільовий проект "Створення системи безперервного підвищення кваліфікації педагогічних працівників". У рамках цього проекту для системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів позашкільних навчальних закладів автором статті розроблена Програма курсу "Позашкільний навчальний заклад - освітньо-виховна система". Програма спрямована на поглиблене вивчення змісту та наукове обґрунтування проблем позашкільної освіти, оволодіння варіативним методиками і технологіями управління інноваційним розвитком позашкільної освіти, проектування педагогічного процесу навчання та виховання дітей та учнівської молоді в позашкільних навчальних закладах. Необхідною умовою упровадження цього проекту є кредитно-модульне, пролонговане протягом п'яти років, навчання педагогів. Суть такої форми полягає в щорічному дозованому навчанні за окремими модулями, введенні дистанційних форм навчання, впровадженні короткочасних спецкурсів та тематичних семінарів, тренінгів.

Однією з ефективних форм удосконалення професійної майстерності педагогів регіональних позашкільних навчальних закладів стало проведення практичних занять для слухачів курсів Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти Університету менеджменту освіти НАПН України на базі Українського державного центру позашкільної освіти. У рамках програми підвищення кваліфікації триває міжнародна співпраця з обміну досвідом з питань організації змістовного дозвілля учнівської молоді з колегами країн ближнього зарубіжжя та Європи.

Очікуваними результатами від упровадження Програми курсу "Позашкільний навчальний заклад - освітньо-виховна система" мають стати:

- задоволення потреб педагогів у професійному зростанні відповідно до сучасних завдань модернізації позашкільної освіти;
- створення умов для самостійного вибору індивідуальної освітньої траєкторії в системі післядипломного навчання педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів відповідно до професійних інтересів та рівня професійної підготовки;
- створення умов для системної самоосвіти протягом міжтестастаційного періоду;
- стимулювання мотивації педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів до безперервного професійного удосконалення;
- забезпечення потреб регіону в кваліфікованих педагогічних кадрах для системи позашкільної освіти.

Ураховуючи роль та перспективи сучасного інформаційного забезпечення для розвитку позашкільної освіти, особливу увагу слід зосереджувати на питаннях, пов'язаних з упровадженням інноваційних технологій у навчальний процес професійної підготовки педагогів та керівників позашкільних навчальних закладів.

На часі модернізація форм післядипломної педагогічної освіти, перехід до безперервної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників і управлінців.

Висновки. Подальше вдосконалення кадрового забезпечення позашкільної освіти вбачається в розробці Концепції модернізації системи післядипломної освіти педагогічних і управлінських кадрів органів державного управління освітою та органів місцевого самоврядування для вдосконалення підготовки професіоналів у сфері позашкільної освіти, реалізація якої передбачається за такими напрямками:

- комплексне вивчення потреб у педагогічних кадрах для позашкільних навчальних закладів, залучення до цієї сфери провідних фахівців різних професій та стимулювання їх діяльності;
- упровадження практики партнерської взаємодії місцевих органів управління освітою з ректорами вищих навчальних закладів з питань працевлаштування випускників педуніверситетів за спеціалізацією "позашкільна освіта";
- розробка нормативно-правової бази, яка передбачає підвищення статусу та соціальної захищеності педагога позашкільного навчального закладу;
- створення цілісної системи підготовки і підвищення кваліфікації управлінських та педагогічних кадрів цих навчальних закладів;

- розробка регіональних програм підготовки фахівців у сфері позашкільної освіти із застосуванням сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі;
- модернізація змісту післядипломної освіти щодо розробки багатоваріантних програм підвищення кваліфікації управлінців та педагогічних працівників.

Важливим аспектом формування зваженої кадрової політики у галузі позашкільної освіти є підвищення престижності професії працівників позашкільних навчальних закладів та фінансове вирівнювання оплати праці педагогів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів. Для цього необхідно розробити механізми вдосконалення структури оплати праці педагогічних працівників, створити систему дієвих матеріальних, моральних, психологічних стимулів їх творчого зростання.

До подальших напрямів дослідження цієї проблеми відносимо комплекс питань, пов'язаних з удосконаленням політики держави щодо кадрового забезпечення позашкільної освіти, що має обов'язково передбачати вжиття низки заходів, спрямованих на впровадження управлінської етики та підвищення адміністративної культури державних службовців - керівників освіти.

Список використаних джерел

1. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1841-III. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Егорова А. В. Об опыте работы с педагогическими кадрами заведений дополнительного образования детей в Ростовской области / А. В. Егорова // Внешкольник. - 1998. - № 7-8. - С. 31-32.
3. Калиш И. В. Организационно-педагогические условия повышения квалификации педагога дополнительного образования : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Калиш И. В. - М., 2000. - 22 с.
4. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів як система / С. В. Крисюк // Педагогіка і психологія. - 1995. - № 2. - С. 37-47.
5. Сущенко Т. И. Основы внешкольной педагогики : пособие классных руководителей, педагогов внешкольных учреждений / Т. И. Сущенко. - Минск : Белорус. наука, 2000. - 221 с.
6. Щетинский А. И. Теория и практика развития творческого потенциала педагога в условиях мониторинга качества дополнительного образования детей / А. И. Щетинский. - Казань : [б. и.], 1998. - 43 с.
7. Про затвердження змін до Переліку напрямів спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями : Наказ МОН України від 16 черв. 2005 р. № 363. - Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.
8. Про підготовку фахівців з вищою освітою за спеціальністю "позашкільна освіта" : Наказ МОН України від 19 трав. 2010 р. № 1/9-351. - Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.
9. Про вищу освіту : Закон України від 17 січ. 2002 р. № 2984-III. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
10. Лобанов А. С. Формування системного мислення як найважливіше завдання вузу / А. С. Лобанов // НТІ. - 2001. - Сер. І. - № 1. - С. 18-21.
11. Акофф Р. Акофф о менеджменте / Р. Акофф. - СПб. : Питер, 2002. - 448 с.

УДК 351.82:338.43(438):477

Фролов А.Ю.,

аспірант кафедри національної безпеки НАДУ

Специфика институционализации государственного регулирования обеспечения продовольством населения Польши: опыт для Украины

Проведено аналіз інституціоналізації державного регулювання забезпечення продовольством населення Республіки Польща та визначено можливості застосування такого досвіду для України.

Ключові слова: інституціоналізація, державне регулювання, забезпечення продовольством, агропромислове виробництво, сільське господарство.

Фролов А.Ю. Специфика институционализации государственного регулирования обеспечения продовольствием населения Польши: опыт для Украины

Проведен анализ институционализации государственного регулирования обеспечения продовольствием населения Республики Польша и определены возможности применения такого опыта в Украине.